

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 111/14
U Luxembourg, 17. srpnja 214.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-528/13
Geoffrey Léger/Ministre des affaires sociales et de la santé et Établissement
français du sang

Nezavisni odvjetnik Mengozzi smatra da seksualni odnos između dva muškarca ne predstavlja, kao takav i sam po sebi, ponašanje koje opravdava trajno odbijanje osobe kao davatelja krvi

Takvo odbijanje može međutim biti opravdano s obzirom na cilj zaštite javnog zdravlja, pod uvjetom da ne prelazi ono što je nužno

Liječnik pri Établissement français du sang (EFS) odbio je 29. travnja 2009. G. Légera kao davatelja krvi jer je potonji homoseksualac, a francusko pravo trajno odbija kao davatelje krvi muškarce koji su imali ili imaju seksualne odnose s drugim muškarcima. Budući da je G. Léger osporavao tu odluku, tribunal administratif de Strasbourg (upravni sud u Strasbourgu) upitao je Sud je li takvo trajno odbijanje u skladu s direktivom Unije¹. Prema toj direktivi, osobama koje njihovo seksualno ponašanje izlaže riziku dobivanja ozbiljnih zaraznih bolesti prenosivih krvlju trajno se odbija davanje krvi.

U svojem današnjem mišljenju nezavisni odvjetnik Paolo Mengozzi smatra da sama činjenica da je muškarac imao ili ima seksualne odnose s drugim muškarcem ne predstavlja, u smislu direktive, „seksualno ponašanje“ koje opravdava trajno odbijanje takvog muškarca kao davatelja krvi. Kako bi došao do tog zaključka, nezavisni odvjetnik upućuje na uobičajeno značenje izraza „seksualno ponašanje“ (koji naime nije definiran u direktivi). Prema P. Mengozziju, ponašanje određuje način na koji se pojedinac ponaša, odnosno način na koji se vlada; seksualno ponašanje stoga se može ponajprije definirati prema seksualnim navikama i praksi pojedinca u pitanju, drugim riječima, prema konkretnim uvjetima u kojima se seksualni odnosi odvijaju.

U tom smislu, činjenica da je muškarac imao ili ima seksualni odnos s drugim muškarcem ne predstavlja ponašanje u smislu direktive. Francuski propis na tu činjenicu gleda više kao na neoborivu presumpciju izloženosti visokom riziku, neovisno o uvjetima i učestalosti odnosa ili uobičajenih praksi. Na temelju te presumpcije, francusko pravo u biti odbija cjelokupnu mušku homoseksualnu i biseksualnu populaciju kao davatelje krvi samo zato što su ti muškarci imali ili imaju seksualne odnose s drugim muškarcem. Stoga je kriterij koji primjenjuje Francuska preširoko i preopćenito formuliran, dok pojam „seksualno ponašanje“ koji koristi zakonodavac Unije zahtijeva utvrđivanje točno određenog ponašanja ili vladanja koje kandidata za davanje krvi izlaže visokom riziku zaraze.

Međutim, iz UFEU-a proizlazi da države članice mogu zadržati ili uvesti strože zaštitne mjere od onih koje propisuje direktiva². U tom pogledu P. Mengozzi podsjeća da sloboda država članica prestaje čim se javi prijetnja primarnom pravu Unije, a osobito temeljnim pravima i slobodama. Isključivši trajno iz davanja krvi svakog muškarca koji je imao ili koji ima seksualne odnose s drugim muškarcem, francuski propis uvodi očitu neizravnu diskriminaciju na osnovi spola (muškarci) i seksualne orijentacije (homoseksualnost i biseksualnost) zajedno.

¹ Direktiva Komisije 2004/33/EZ od 22. ožujka 2004. o provedbi Direktive 2002/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na određene tehničke zahtjeve za krv i krvne sastojke (SL L 91, str. 25) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 14., str. 14.).

² Članak 168. stavak 4. točka (a) UFEU-a.

Nezavisni odvjetnik ispituje je li takva razlika u postupanju opravdana i proporcionalna. U tom pogledu navodi da francuski propis ispravno slijedi legitiman cilj utoliko što teži smanjenju rizika zaraze primatelja u najvećoj mjeri te pridonosi općem cilju osiguranja visoke razine zaštite javnog zdravlja.

S druge strane, što se tiče poštovanja načela proporcionalnosti, P. Mengozzi smatra da, iako se čini prikladnim za ostvarenje cilja, francuski propis možda prelazi ono što je nužno za ostvarenje tog cilja. Prema nezavisnom odvjetniku, sud koji je uputio zahtjev morat će dakle provjeriti počiva li epidemiološka situacija Francuske na vjerodostojnim, reprezentativnim i recentnim statistikama te je li moguće, s obzirom na aktualne znanstvene spoznaje, i pritom ne podvrgavajući transfuzijski lanac pretjeranim ograničenjima, predvidjeti karantenske mjere za uzorke dok se čeka protek dijagnostičkog prozora³. Naime, P. Mengozzi navodi da upravo dijagnostički prozor predstavlja najkritičnije razdoblje i da izlaže primatelje najvećem riziku. Pustiti da proteče razdoblje u kojem se virus ne može otkriti prije testiranja uzorka krvi omogućilo bi znatno približavanje nultom riziku.

Nezavisni odvjetnik također ukazuje na nedosljednost francuskog propisa: primjerice, ne postoje posebne kontraindikacije koje se odnose na ženu čiji je partner imao ili ima seksualne odnose s drugim muškarcima. Pored toga, na osobu čiji je partner seropozitivan odnosi se privremena kontraindikacija od četiri mjeseca, dok je u takvom slučaju izloženost riziku stvarna. Naposljetku, P. Mengozzi uspoređuje situaciju u kojoj je muškarac jednom u životu ili sporadično imao zaštićen homoseksualni odnos (takvog se muškarca trajno odbija kao davatelja krvi) sa situacijom heteroseksualne osobe koja redovito ima nezaštićene odnose (ta osoba je predmet samo privremene kontraindikacije).

Prema P. Mengozziju, sud koji je uputio zahtjev također će morati provjeriti je li moguće preurediti upitnik koji služi procjeni kandidata za davanje krvi na način da medicinsko osoblje može tijekom individualnog razgovora utvrditi je li seksualno ponašanje kandidata „rizično“ (takva procjena je moguća i za ostatak populacije) i tako na zadovoljavajući način zaštititi zdravlje primatelja.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća nezavisnih odvjetnika je predložiti Sudu, u punoj neovisnosti, pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako veže i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke iznošenja mišljenja nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

³ „Dijagnostički prozor“ je razdoblje tijekom kojeg se virusi HIV 1 i HIV 2 ne mogu otkriti testiranjem na HIV (tj. 12 dana za virus HIV 1 i 22 dana za virus HIV 2). Budući da je najduži rok za čuvanje krvi 45 dana, karantena uzoraka tijekom 22 dana i njihovo testiranje nakon isteka tog razdoblja mogli bi biti rješenje kojim se najbolje može ostvariti cilj kojem Francuska teži.